

2. UDGIFTSPOLITIKKEN I 1991

2.1. Hovedlinjer i udgiftspolitikken

Dansk økonomi er præget af strukturelle problemer, som stiller store krav til udgiftspolitikken: Underskud på betalingsbalancen, en for stor offentlig sektor, et for højt skatte- og afgiftstryk og strukturproblemer på arbejdsmarkedet.

Danmarks udlandsgæld reducerer det danske velstandsniveau, fordi dele af produktionsresultatet går til betaling af udenlandske kreditorer. I 1989 udgjorde rentebetalingerne til udlandet ca. 33 mia.kr. eller omkring 4 pct. af BNP.

Udlandsgælden er resultatet af næsten 30 års underskud på betalingsbalancen. Det er opstået, fordi *opsparingen i samfundet* under eet har været for lille. Det er nødvendigt at øge den samlede opsparing for at fjerne underskuddet på betalingsbalancen.

Den private opsparing må fremmes yderligere bl.a. gennem nedsættelse af beskatningen og ved at udbrede opsparingen til pensionsformål. Den offentlige opsparing kan derimod ikke øges gennem skatteforhøjelser. Hertil kommer, at høje marginalskatter og afgifter medvirker til at skabe strukturproblemer i økonomien ved at tilskynde til adfærd, som privatøkonomisk er rentabel, men uhensigtsmæssig ud fra en samfundsøkonomisk betragtning. Dertil er skatte- og afgiftstrykket i forvejen for højt. De høje marginalskatter og afgifter vanskeliggør ydermere tilfredsstillende tilpasning til det indre marked.

Udgiftspolitikken er derfor stillet overfor den *dobbelt opgave* både at levere besparelser, der kan reducere de offentlige udgifter og muliggøre skattnedsættelser, og samtidig sikre finansieringen af initiativer, som kan løse økonomiens øvrige strukturproblemer. Eksempelvis vil en løsning af strukturproblemerne på arbejdsmarkedet kræve betydelige udgiftspolitiske omprioriteringer.

Den offentlige sektors *personaleforbrug* skal fortsat indskrænkes. Det må sikres, at den offentlige sektor ikke beslaglægger nyttilgangen af arbejdskraft.

De kommende år vil være præget af faldende nyttilgang til arbejdsstyrken. Væksten i den private sektor afhænger af, at den fornødne og tilstrækkeligt kvalificerede arbejdskraft er til rådighed. Er dette ikke tilfældet, øges risikoen for dannelse af flaskehalse på arbejdsmarkedet og stigende lønpres. Det er ikke tilstrækkeligt blot at fastholde det nuværende personaleforbrug. Tilpasning til den faldende arbejdsstyrke vil kræve, at der gøres en aktiv indsats for at reducere statens og kommunernes personaleforbrug. Sker dette ikke, vil en stadigt stigende andel af arbejdsstyrken blive beskæftiget i det offentlige sektor.

Problemet er søgt illustreret i *figur 2.1.1.*, der viser udviklingen i antallet af offentligt ansatte, forudsat demografisk ændrede udgiftsbehov og uændret udvikling i dækningsgrader, enhedsomkostninger og arbejdstid. I 1960 var knap 12